Stanowisko Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego w przedmiocie uwag Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji do projektowanego art. 954^1 § 1 Kodeksu cywilnego.

W związku z kierunkowym przyjęciem przez Stały Komitet Rady Ministrów na posiedzeniu w dniu 15 października 2026 r. uwag Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji do projektowanego art. 954^1 § 1 Kodeksu cywilnego, a także stanowiskiem Departamentu Legislacyjnego Ministerstwa Sprawiedliwości zmierzającym do rozszerzenia możliwości sporządzenia testamentu w formie określonej w tym przepisie na funkcjonariuszy Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Ochrony Państwa oraz Służby Więziennej, a także planowanym skierowaniem projektu do rozpatrzenia przez Komisję Prawniczą, Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego przy Ministrze Sprawiedliwości chciałaby zwrócić uwagę na fakt, że proponowana zmiana nie została przez nią zaaprobowana co znalazło odzwierciedlenie w piśmie Departamentu Prawa Cywilnego i Gospodarczego Ministerstwa Sprawiedliwości.

Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego uprzejmie wnosi również o merytoryczne uzasadnienie takiej zmiany w kontekście wykazania, że funkcjonariusze wyżej wymienionych służb w wypadku konfliktu zbrojnego oraz przebywania na obszarze objętym działaniami zbrojnymi już w obecnym brzmieniu przepisu nie będą objęci jego hipotezą tzn. nie będą objęci zakresem pojęć „osób pełniących służbę w jednostkach zmilitaryzowanych" albo „innych osób zaangażowanych w działania zbrojne". Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego zwraca uwagę, że zwrot: „osoby zaangażowane w działania zbrojne" obejmuje wszystkie osoby, na które działania zbrojne wpływają, nie wymaga to formalnego, subiektywnego postrzegania angażowania się w działania zbrojne. W ocenie Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego proponowane enumeratywne wyliczenie w treści art. 954^1 § 1 Kodeksu cywilnego może, wbrew intencji Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, prowadzić do zawężenia zakresu podmiotowego normy wynikającej z tego przepisu. W obecnym brzmieniu obejmuje już bowiem przedstawicieli wszystkich służb, a także wszelkie inne osoby, o ile tylko znajdują się w sytuacji, gdy bezpośrednio wpływają na nie działania zbrojne. Dodać należy, że ustawa o charakterze kodeksowym powinna unikać kazuistycznych wyliczeń, posługując się formułami syntetycznymi.

Podsumowując, Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego zdecydowanie opowiada się przeciwko proponowanym zmianom art. 954^1 § 1 Kodeksu cywilnego, podkreślając zbędność wprowadzania wyliczenia w nim przedstawicieli różnych służb wobec objęcia funkcjonariuszy tych służb brzmieniem przepisu. Zatem, co do zakresu merytorycznego, stanowisko Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji jest tożsame ze stanowiskiem Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, a jedynie sposób jego wysłowienia w treści przepisu jest inny. Ewentualnie, gdyby brzmienie frazy: „innych osób zaangażowanych w działania zbrojne" nie było wystarczająco przekonujące, można je zmienić na następujące: „innych osób objętych działaniami zbrojnymi".

prof. dr hab. Marek Safjan
Przewodniczący Komisji Kodyfikacyjnej
Prawa Cywilnego
działającej przy Ministrze Sprawiedliwości